

VESTUL ROMÂNIEI

Ziar românesc independent din Oradea-Mare.

REDACȚIA și ADMINISTAȚIA:
Strada Francisc Deak No. 2.
Telefon 10-02.
Manuscrisele nu se înapoiază.

Director-Fondator: ȘTEFAN MĂRCUȘ

ABONAMENTE:
Apare de trei ori pe săptămână.
Pe o lună. 25 Lei
Pe un an. 260 Lei
In America 3 dolari

Armata școalei

Armata Mărășeștilor ne-a ridicat pentru totdeauna în ochii lumii și a peceluit cu sânge de martiri dreptul nostru la viață. Eroii aceia nu au precupețit o clipă stropul sângelui, căci aceștia nu erau decât stropii valorilor de sânge care curgea de veacuri pentru drepturile unui popor. Că a fost alături de ei și mult păcat și multă pleavă; că azi pe mărășeștii zilelor făurite de ei sunt destule păcate și destulă inconștiență și mai ales destulă ingrățitudine; ce le pasă de toate aceste nimicuri trecătoare eroilor, când sunt asigurați că au pornit pe bună cale pașii acestui neam? Ce le pasă lor că în lumea pe care ei au părăsit-o și a cărei viață au asigurat-o, mai pot trăi mișei ce au fugit de moartea sfântă? Că mai sunt proști ce nu-și dau seama că trăesc timpuri ne-trăite până acum de nimeni? Că gloria pe care sfânta lor jertfă ne-a dat-o, mai poate fi întunecată de lăcomia, de ura, de obrăznicia, de pretenția celui ce n'a făcut nimic pentru marea zi, dar care cere totul ca nerușinare?

Ce le pasă eroilor de prostia și ingrățitudinea noastră. Dar dacă lor nu le pasă, trebuie să ne pese nouă, căci le suntem datori măcar cu suflete curate. Războiul și-a schimbat armele, iar frontul cel nou de luptă este școala. N'ar putea fi mai mare ticăloșie decât ca armata noului front să nu fie la înălțimea frontului de sânge.

Căci cu tot vântul păcel, care e mai mult o adiere a speranței noble omenesci, nu trebuie să uităm o clipă, că dacă vom fi soldații ordinii și ai convingerilor pe frontul acesta, vom asigura pe mai departe

isvorul eroismului de sânge al neamului nostru.

Soldaților școalei li se cere azi ceea ce li se cerea celor de ieri; și putem asigura pe cei ce ne pândesc din ascunzișurile sufletelor lor răz-bunătoare, că această armată, pe care încă nu au cunoscut-o, va fi cel puțin la înălțimea celei pe care au simțit-o. Căci în afară de zvârcolirile omenescii, generale nu numai profesorilor, dar caracteristice ale vremurilor și ale tuturor țărilor, armata aceasta a școalei românești este atât de echipată, atât de pregătită, atât de bogată în arme sufletești, încât cei ce nu văd decât aparența, vor primi lovitura prin surprindere.

Da, suntem siguri că și frontul culturii străine tot atât și poate mai dușman ca cel de ieri, va fi zdrobit de cea mai disciplinată armată a școalei. Din ferichie neamul nostru a avut totdeauna noroc la vreme de mari căpitani și ei nu vor lipsi niciodată nici de pe frontul culturii. Să nu se vadă dar în lupta pentru pâinea fondului acestei armate. Adâncul sufletului său, cel mai de elită suflet, nu poate fi alterat, căci el e însăși puterea acestui neam. Căpitani să fie mândri și să se apropie cu toată încrederea de armata lor. Cei ce și-au iubit soldații și-au asigurat totdeauna victoria. Criza școalei, ca orice criză, numai cei ce o cunosc de aproape o vor înlătura.

Vremea va dovedi că totdeauna fondul nostru a fost sănătos și gata de luptă. Aceasta ca să o știe cei de aici ca să nu se bucure zadarnic.

George Bota.

Câți evrei contribuabili au fost în Oradea-Mare în anul 1872?

Sub acest titlu publică ziarul „Priss Ujság” din localitate în No 31 din a. c. un articol. Afirmațiunile sunt întemeiate pe un „interesant document de arhivă” scris în latinește, care e un tablou despre evreii contribuabili din Oradea-Mare. Conform tabloului cu inscripția: „Tabella Judeorum in Varadiensis existenciuni anno 1781”, în Oradea-Mare (și Velența) au locuit în anul menționat, exact 19 familii evreești. 19 familii din a. c. a căror nume, „e curios, că nici unul nu e, din care să se poată deduce cu siguranță, strămoșii vreunei familii de astăzi”, afirmă ziaristul evreu, mirat de această descoperire — și pentru el — ciudată.

Dar ce să zicem atunci noi, cari vedem că orașele noastre se înstrăinează pe zi ce merge; că elemente străine cu privire scrutătoare, semănători de corupție și distrugere, invadează tot mai mult — din toate părțile, — ca un val de străinism, ce lasă în urma lui numai blesteme și amar?

Din datele menționate și din faptul că în Oradea, după datele statistice

din anul 1920 ale d-lor profesori C. Martinovici și N. Istrati, numărul evreilor — care nici pe departe n'a corespuns realității nici pentru anul acela, — a fost de 17.880; reese că evreii dau cel mare procent al străinilor venetici. Dacă am vrea să știm câți evrei are acum Oradea, sunt convins, că multiplicând cu 2 cifrele de sus, n'am exagera deloc, din contră. Și se zice, că Oradea are peste 80.000 locuitori, dintre cari vre-o 10—15 mii evrei veniți dela 1918—19 încoace.

Vă puteți închipui acum, în ce hal vor fi orașele mai expuse invaziei lor. Căci se știe foarte bine — din datele statistice mai recente — că 50% din populația orașelor din Basarabia, o formează evreii, românii fiind numai 20.3%. În orașele Bucureștilor situația e extrem de rea pentru români, cari sunt numai 11% față de 49% evrei. În Transilvania „scade” la 26%, față de 21% români. Nici vechiul Regat nu se poate supăra de lipsa lor, căci are 35% evrei.

Totalizând și considerând media procentajului, vom constata că românii sunt în minoritate de 28.1% față de 40.1% ale evreilor.

Aceasta e situația tristă în care ne găsim la orașe. Și nenorocita situație nu e numai a prezentului, ci după cum s'a constatat, descreșterea românilor față de marile sporuri la străini, „ea constituie o primejdie iremediabilă pentru un viitor cât se poate de apropiat”.

Urmările se pot prevedea ușor, fiindcă numărul mare din orașele noastre, ca și stăpânirea de către ei a avuției, pot avea repercursiuni însemnate și chiar determinante în domeniul economic și cultural al țării. Ori, orașele prin concentrarea în ele a tuturor elementelor distinse și luminate sunt imaginile fidele ale contribuției aduse de o țară în cultura umană. Orașele, — acei sori ce răspândesc razele culturii și progresului în jurul lor — arată gradul de civilizație ca și puterea unei țări. Aici se selecționează elementele ve-

nite dela țară, care-și aproprie însușirile și caracterele ce le au orașele.

Cum vreți să se petreacă altfel faptele în orașele noastre, cu cultura și populație străină de interesele naționale, cu lozinci și atitudini ostile marilor probleme ce frământă țara, cu conducători influențabili și lipsiți de energie, când numai 28% sunt români și aceia lipsiți de o stare materială bună și aserviți în cea mai mare parte, străinilor?

Rezultă, că elementele românești — indiferent de proveniența lor — trebuie să fie sprijinite și ridicate pentru a putea face stavilă curentului străin. Iar poporul românesc — prin autoritățile lui — și-ar exercita cel mai incontestabil drept natural: — **legitima apărare, — prin închiderea granițelor pentru veneticii neasimilați și din atâtea considerațiuni, primejdioși pentru siguranța Statului român.**

Ioan Nagy
student în drept.

Străinii în Oradea-Mare

Cerem un control serios din partea autorităților în drept

Ne-am mai ocupat în diferite rânduri de puhoiul de străini care ne-a năpădit orașul. Veniți, de Domnul știe, de unde, și cu fel de fel de acte dubioase, în scurt timp ajung și se stabilesc la noi, ca la ei acasă. Li vezi, instalați în case, pe când funcționăreimea stă cu lunile pe la hoteluri, și ceea ce e mai rău, după câțiva timp li vezi cu bilete de liberă petrecere și cu certificate de apartinență, procurate prin diferite inconștienți și prin diferite mijloace.

Nu dăm numele astăzi ale acestor fel de inconștienți cari se fac uneltele străinilor. Autoritățile li cunosc destul de bine și va trebui, mai curând sau mai târziu, să-și spună cuvântul. Vom da doar cazul unui oarecare Schreiber, supus cehoslovac, pentru a ilustra plaga străinilor dela noi.

De mai mult timp Schreiber, se găsește în orașul nostru venit cu un pașaport polonez. Consulatul ceh din Cluj bănuind că pașaportul lui este fals n'a vrut să i-l prelungească.

Atunci, pentru a putea rămâne aici a căutat și și-a procurat un bilet ne identitate fals dela Biroul populației. Prins de poliție a fost înaintat parchetului care l-a deținut.

După cercetările făcute de Parchet dosarul format a fost înaintat Prefecturii poliției, care a avut și dosarul Siguranței. Cercetările continuă acum aci.

Sperăm că chestia aceasta va fi pusă la punct așa cum trebuie și că se va începe un control serios la biroul populației pentru a se vedea cari și câți sunt indezirabili aciuți pe aci. Exemplul dat de orașul Cluj cari a trimis peste frontiere câteva mii din aceștia, credem că va avea ecou și aci pentru descongestionarea orașului.

Știri mărunte

— Gruparea d-lui Argetoianu a dizdizinei averescane, a flaut o întrunire la Timișoara. D. Imbroane a declarat că averescanii din Banat urmează acțiunea d-lui Argetoianu.

— În cadrele de rezervă ale armatei, au fost primiți mai mulți ofițeri generali și superiori proveniți din armata austro-ungară.

— Guvernul german a hotărât să supprime 400.000 posturi, pentru a face economie.

— În conferința Micii Antante care va avea loc la 9 Ianuarie la Belgrad, se va invetera punctul de vedere comun în favoarea inviolabilității tratatului de pace, și chestiunii adevizării Poloniei la Mica Antantă.

— După ultimele declarațiuni ale lui Poincaré, Franța este gata să negocieze cu Germania, dar nu va face nici o concesie în chestia reparațiilor.

— După ziarul american „Chicago Tribune” se crede că regimul dinastic din Grecia se poate considera ca sfârșit.

— După un consiliu de miniștri, colonelul Plastiras a trimis o telegramă lui Venizelos, rugându-l să se reîntoarcă în Grecia pentru a i se da puterea fără nici o condiție sau restricție prealabilă. S'a mai trimis apoi o altă telegramă semnată de 300 deputați tot cu același scop.

— În ziua de 21 cor. s'a sfințit biserica românească dela Sofia. Oaspeții români, studenții și ziaristii au fost foarte cordial sărbătorii de autorități, studențimea și ziaristii bulgari.

— Secretarul de stat al Statelor-Unite a declarat că guvernul american nu crede că a venit momentul să reia raporturile cu Rusia.

— Ziarul „Times” anunță că în China se importă mari cantități de material de război, cu toate că convenția încheiată în 1918, interzice acest import.

— Schimbul de valută pentru străinătate se va acorda numai studenților cu situația militară aranjată.

— Ministerul finanțelor a decis lichidarea averii societății ungare din Buda-pesta, având întreprinderi pe teritoriul Transilvaniei. Averele acestei societăți este de de peste 74 milioane lei.

— La Universitatea din București au avut loc iar turburări. Cu toate că cursurile se țin sub scutul balonetei, studenții creștini au reușit să evacueze dela prelegeri pe studenții evrei.

— Ministerul de Interne a pus în vedere primărilor din întreaga țară să prevadă în noul buget suma pentru organizarea expozițiilor agricole regionale și județene, cari se vor face în vederea organizării marelui expoziții generale agricole ce se va ține în București în 1925.

Cronica economică

Acțiunea cooperativă în Bihor

După desrobirea acestor ținuturi, după eliberarea politică a poporului român din Ardeal, a trebuit să vină ca un lucru dela sine, natural, emanciparea economică.

Poporul nostru, în special pătura țărănească lăsată fiind de stăpânitorii de ieri în întunecime, a fost tot timpul obiectul de spoliere a satrapilor, spoliere care a fost executată de călăii lor economici, de lipitorile satelor, iar în stil mai mare de cooperativa maghiară de consum „Hangya” și de Cooperativa de Credit (Országos Közp. Hitelszövetkezet).

Aceste instituții de propagandă și desnaționalizare au prins în ținuturile locuite de români, rădăcini puternice, aceasta nu numai prin faptul că au dispus de mijloace materiale foarte puternice, dar au fost încurajate tot atât de puternic de administrația de tristă memorie, într'atâta, încât, cu venirea trupelor noastre în aceste ținuturi, au găsit aproape în fiecare comună ardelenescă o cooperativă fie de consum fie de producție și valorizare, fie de credit, la care cooperativă a fost lăsată țărănul nostru atât de puternic, încât se părea cu neputință de a-l mai emancipa de sub această tutelă economică.

Greu lucru, dar a trebuit încercat deoarece s'a văzut, că cooperativa maghiară lucra și după desrobirea Ardealului cu mai mare activitate și risc, lucru dictat dela centrul lor din Budapesta, care și-a pus deza că o reintregire a fostei Ungarii trebuie făcută cu orice preț și cu mijloacele cele mai potrivite pentru ei.

Ori unguiri au știut bine că în urma controlului care li s'a impus prin tratatul de pace, o reintregire a țării coroanei Sf. Ștefan (?) pe calea armelor sau poliției deschise, este cu desăvârșire imposibilă, o aberație; deci au căutat și găsit formula cea mai potrivită pentru desmembrarea noastră; aceea a influenței economice, socotind că prin aceasta ar ajunge la desmembrarea noastră politică.

Au lucrat, și lucrul lor n'a fost înzadar, deoarece în anul 1920 s'a observat deja o nemulțumire în popor și multe obiecțiuni făceau țărani, că traiul se scumpește, românii tind la profituri mari, jefuesc poporul, și singura ocolitoare a lor este cooperativa „Hangya”, care îi ajută și azi procurându-le cele trebuincioase caselor și gospodăriilor lor pe prețuri mult sub prețurile (afirmative?) de cost ale românilor.

Puteau face acest lucru deoarece fondurile de propagandă din Budapesta erau destul de mari spre a putea face față diferențelor de prețuri ce întâmpinau în special în Ardeal, ruperea căruia cauza cea mai mare durere economiștilor maghiari.

Da, ei au pierdut Ardealul cu toate bogățiile lui, și cu nici o machinație economică nu-l vor mai recuceri, deoarece se află azi în mâini bune, conștii, avem și noi economiști deși nu așa cunoscuți în străinătate (nu și-au făcut reclamă) dar sunt cel puțin așa de agili ca cei ai unguirilor.

La noi în Ardeal, văzându-se manopera clandestină a organizațiilor cooperatiste maghiare, s'a început o contrabalansare, care a avut putem zice, deplin succes.

Oameni de bine, cunoscători ai vieții țărănului nostru au văzut că

sinnurul mijloc de combatere a influenței economice dictată dela Budapesta, este strângerea rândurilor țărănești, propagarea între ei a spiritului de solidaritate și prevedere, și în primul rând prin înființarea de Cooperative de Consum cari să le procure cele necesare în cel mai rău caz în aceleași condițiuni ca și cooperativa „Hangya”.

Astfel județul Bihor a mers înainte, desfășurând drapelul cooperatist.

Bihorul a fost cel dintâi dintre toate provinciile desrobite (în afară de Basarabia) care a purces la înființarea cooperativelor de consum. Astfel doi înmoși români, fii de țărani, în Februarie 1920 au început a cutreera satele acestui județ formând cooperative.

Încă în același an s'au înființat de acești primi luptători ai cooperatist în acest județ peste 30 cooperative, pe cari le-au înghițat în Federația „Crișul” din Oradea-Mare, fapt care s'a îndeplinit cu singurul concurs al cooperativelor țărani.

Atât la înființarea cât și la susținerea acestei frumoase mișcări, inițiatorii n'au dispus de fonduri și lipsiți fiind de mijloacele bănești necesare pentru aprovizionarea cooperativelor, pe de altă parte Centrala din București neacordând mișcării încrederea necesară, inițiatorii au fost nevoiți să recurgă la băncile locale; au făcut-o (deși știau bine că capitalismul este cel mai aprig dușman al cooperatist) pentru a salva mișcarea și pentruca țărănul să nu-și piardă încrederea în ea.

Astfel din lipsa de interes al Centralei, această mișcare pornită atât de idealist, a ajuns la un an mai târziu o unealtă a capitalismului bancar, o armă politică aservită intereselor și ambițiilor personale.

Tufe.

Arestarea unor spioni ai Sovietetelor.

Ziarul *Timpul* scrie că siguranța generală a reușit să descopere în ultimele zile, în Capitală, o nouă organizație comunistă de spionaj în România.

Deși cercetările se fac în cel mai strict secret, totuși s'a putut afla că în cursul săptămânei trecute, au fost arestați patru curieri comunisti de origină olandeză între cari se află și o doamnă.

Asupra celor arestați s'au găsit o întreagă corespondență cifrată și documente din care reiese că toți patru erau agenți de propagandă în slujba sovietelor.

Deasemeni s'au mai găsit asupra acestor propagandiști sume importante în valută forte și un cek asupra unei mari bănci din Capitală. Serviciul de spionaj și propagandă sovietic, a trimis în România pe acești străini, pentru a reorganiza un centru de informațiuni. Dar ei venind în contact cu anumite persoane din România, ale căror legături cu comunistii ruși sunt cunoscute, au fost descoperiți și arestați la timp.

— Oficiul de lichidare a averilor străine puse sub sechestrare, a hotărât în ultimele ședințe ca întreg controlul averilor străine să treacă pe seama administrației financiare.

TEATRU ♦ LITERĂ ♦ ARTA

Iarnă...

*Călare pe un Crivăț tot mai aspru,
Ce rea 'mi sosești acuma iarnă nemiloasă!
Băteai sfios la ușă atâdată,
Dar azi te năpustești de-avălmă 'n casă
Prin geamurile-mi sparte
Și prea'mi urli a postiu și moarte...*

*Mi-te vestea o sobă caldă mai demult
Și te-asteptam mai dornic să sosești
Cu sacul tău de basme și povești —
Și'n casa noastră d. pe-acele vremuri
Noi, toți copiii, te doream,
Căsa frumos din viscol ne cânta la geam.*

*Dar astăzi fără veste mi-ai sosit:
Te-ai repezit pe horn înfuriată
Și mi-ai urlat în soba rece și crăpată
De-aș fi crezut că ți-ai adus din codri
Toți lupii tăi flămânzi să-mi urle 'n casă,
Neașteptată iarnă nemiloasă...*

*Și, cât de singur mă găsești acuma:
Din vremea anilor copilărești
Tu singură de mine-ți amintești
Și'n loc de cântece și basme, și povești
Doar tu pătrunzi prin geamurile-mi sparte —
Și prea 'mi tot urli a postiu și-a moarte.*

George A. Petre.

Teatru.

Trupa I. Manolescu. La 28 Decembrie revine în orașul nostru trupa de sub conducerea d-lui Ioan Manolescu. Va juca „Moartea Civilă” în care marele artist are o creație extraordinară. Biletele s'au pus în vânzare și se găsec la casa de zi a teatrului la d. I. Ilieș.

Teatrul Național din Cluj. În zilele de 31 Decembrie și 1 Ianuarie trupa Teatrului Național din Cluj va veni în orașul nostru pentru a d. două reprezentațiuni. La 31 Decembrie *Popa* și la 1 Ianuarie *Scambolo*.

Conferințe.

Conferințele cercului didactic. Miercuri 26 c. la orele 8½ seara a avut loc în sala festivă a primăriei conferința d-lui Emil I. Constantinescu profesor la liceul Gojdu despre Valoarea Teatrului Românesc.

Cărți primite.

A apărut în editura: „Cartea Românească” „Păcatul”, Moș Craciun (Teatru Popular) de Serafim Ionescu Prețul lei 10. „Biblioteca Minerva” No. 172. Note despre artă de G. F. Niculescu-Varone. Prețul lei 6. „Biblioteca Minerva” No. 70. H. Taine. Despre natura operei de artă trad. de M. Sadoveanu. Prețul lei 3. „vavele” (Vol. III) de I. Slavici Prețul lei 40. De vânzare la principalele librării din țară.

SCRISORI DIN MARAMUREȘ.

Campania din presă și-a avut efectul dorit în chestia închiderii crășmelor Dumineca și în sărbători. Dl ministru de interne cu ordinul No. 3737/1923 din 11 Decembrie a ordonat închiderea crășmelor fără a ordona însă și respectul repaosului duminical. Astfel chestia rămâne pe jumătate rezolvită și echivocul va fi folosit de putericiile finanței pentru eludarea lui. Tot odată aprobă *regulamentul* întocmit de subprefectură. În § 4 se precizează „cârciumele, debitele de rachiu, Dumineca și în sărbătorile, atât religioase cât și naționale, sunt închise toate ziua”. La fel sună și ordinul vechiu referitor la debitele de tutun — însă se eludează observarea lui cu aprobarea făcută dar binevoitoare a autorităților de execuție. Au trecut 2 Dumineci și o sărbătoare și crășmele sunt nepăsătoare față de ordin și pline de clienți încât nu poți pătrunde pe strade de oameni beți. În schimb bisericile sunt nepopulate. Cine, cum și când să execute ordonanța? Or donanțe și regulamente bune avem, dar lipsesc organele de executare cinștite. Ne *trebuesc oameni noi*.

În 13—15 Decembrie dl Tulbure inspector și dl prefect al Maramureșului au inspectat școalele și învățământul din județ. Au constatat un trist rezultat și o mai întristătoare

nepăsare față de cultură. Este prima inspecție a d-lui prefect la sate. De 2 ani nu a inspectat nici un birou, nici un oficiu, ci, își lasă vice regii netulburaji în opera fericitoare de popor. În Borșa nu s'a cerut nici până acuma teren de școală și experiență pentru cele 30 școli cari ar trebui să fie. Un director energetic e de dorit în această comună cu 17.000 locuitori. Cică nu voește directorul G. Ardelean să se certe cu ovreii, cari ar fi atinși de expropriere. S'au constituit comitetele locale pentru zidirea de școli și strângerea fondurilor. Avem multe localuri de școli zidite spre acest scop și închiriate de stat de 20—30 ani; ar trebui expropriate acestea în primul rând și reparate. Comisia județeană pare a avea interesul ca directorii să fie fără datorințe. Un control sever al taxelor comunale încă ar fi la loc: paza bună...

Ce-i mai dureros, nici localele cari le avem nu le putem popula și încălzii din negliobia administrației politice. Nepăsarea lor e criminală.

Preoțimea încă nu-și face datoria în această privință; parcă ș'ar teme situația materială de deșteptarea poporului. Prostia și facalii nu stau în raport invers. În plasa Vișău abia 2 preoți catechizează, restul încasează onorariul și biletul redus. Ce fac inspectorii diecezani? **Cor.**

IN INTERESUL PROPRIU COMANDAȚI-VA GHETE LA
MAGAZINUL DE ÎNCĂLȚĂMINTE
FRAȚII GONDA

Oradea-Mare, Bulev. Regele Ferdinand No. 5

Aci se găsec în permanență pentru BĂRBAȚI, DAME și COPII tot felul de încălțăminte de STRADĂ și de SEARĂ precum și GHETE solide și ȘOȘONI și GALOȘI pentru ZĂPADĂ și NOROI și PANTOFI DE CASĂ ușori.

Dela această firmă se poate comanda și obține încălțăminte solidă și de prima calitate cu prețuri convenabile.

Cu ocazia sărbătorilor Crăciunului se face reducere de

10%

asupra
mărfurilor
deja reduse

MISSIR
Magazin cu articole
de modă.

INFORMAȚIUNI

Cinci ani dela intrarea trupelor române în Sibiu. În ziua de 23 Decembrie a avut loc în Sibiu o frumoasă serbare comemorându-se cinci ani dela intrarea trupelor românești în frunte cu d-l general Traian Moșoiu. La această sărbătoare înălțătoare au asistat ministrii general Traian Moșoiu și Chirculescu, deputații: poet Ion Soricu, poet Moldovanu, Dorlea, V. Chirvaiu, Lepădatu, col. Negulescu Anastase etc. Oaspeții aceștia au fost primiți de populație în costume naționale ca și în 1918.

Adunare de protestare. Zilele acestea a avut loc în Cluj o mare adunare populară de protestare contra rectificării graniței româno-jugoslave. Au vorbit mai mulți profesori universitari în frunte cu d-l Bogdan Dulcă.

Expoziția Irimie. Expoziția tânărului pictor și profesor care avut un succes extraordinar în orașul nostru se închide azi. Rezultatul material și moral a fost admirabil. Cea mai mare parte din tablouri au fost reținute de cei mai buni cunoscători ai artel, români și streini, din localitate. Dorim d-lui Irimie ca succesul primei sale expoziții să-i fie un îndemn și mai puternic pentru muncă.

Leul a cotelat la Paris pe ziua de 25 Dec. 9'95 iar la Zürich 295.

Inzăpeziri. Din cauza zăpezii trenurile au sosit azi cu mari întârzieri în gara Oradea-Mare. Acceleratul Halmi—București a sosit cu o întârziere de 1 și jumătate.

Sporirea taxelor la Tramvaie. În urma aprobării Consiliului Județean s'au sporit taxele la tramvaie. În numărul viitor vom publica noul tarif.

Accident. În ziua de 25 un băiat a fost călcat de tramvai, tăindu-i un picior. Victima a fost transportată la spitalul județean.

Matineul Grieg. În ziua de 30 Decembrie la ora 11^{1/2} va avea loc în sala Cercului Catolic din localitate un *Matineu Grieg* organizat de școala de muzică a d-nei Patzko. Programul este următorul: Volkslied: Hege-diis Gizella, Vögelein; Darvas Ica, Springtanz; Harsányi Ana, Dein Rath; Kocsis Mária, Solivégs Lled; Petróczy Alice, Serenad, Sylphid; Gödör Ica, Ich liebe dich; Pajkossy Eta, Au printemps; Rocsin Lucia, Concert duett; Mayr M., Petróczy A., Er ist...; Dr. Földi Jenő, E-moll sonata; D-na Constance Dr. Sperantia, Unter Rosen; Mayr Margit.

Semănăturile. În urma ploilor căzute s'au făcut semănături de grâu și orz de toamnă pe suprafețe mari. Toate aceste semănături au răsărit foarte frumos. Din cauza zăpezii căzute însă două zile, lucrările la câmp au încetat.

A apărut. Anuarul școlii normale de băieți de sub conducerea d-lui *George Bota*, cu numeroase constatări și observațiuni de ordin pedagogic și educativ în general.

Cețiți

numărul 9 care a apărut la 25 Decembrie.

Șvabii cer ca Banatul să fie întreg anexat României. Cu ocazia protestului ridicat la adunarea populară din 15 Decembrie a. c. contra stabilirii frontierei între România și Jugoslavia, partidul poporului șvab a înaintat un memoriu către comisiunea interaliată. S'a cerut anexarea Banatului întreg la România, or în cazul cel mai rău linia Timișoara—Varsetz—Buziaș. Memoriul a fost înaintat comisiei de către dr. Ștefan Frecot și Jon Beller, cu rugămintea ca, acest memoriu să fie înaintat conferinței ambasadorilor.

Consulate noi. Țara noastră a creat pe ziua de 1 Ianuarie 1924, în Statele-Unite ale Americii de Nord, două consulate de a doua categorie (onorare) ale României: unul la Filadelfia, iar altul la Saint-Paul.

Iredentism. Într-una din ședințele camerei a d-l I. Nistor descoperit în fața deputaților tendințele iredentiste ale unor organizații din țară. Între aceștia figurează multe nume evreiești. Tot de acest iredentism se țin declarațiile deputatului săcul Sándor Iosif și deputatului sas R. Brandsch, care a răspuns d-lui Iorga, că inima lui este mai mult pentru conaționali săi din Ruhr, decât pentru concetățenii săi din România.

Controlul carnetelor de călătorie ale ziaristilor. Constatat fiind, că s'au făcut din partea organizațiilor de gazetari minoritari mari abuzuri cu distribuirea carnetelor de călătorie ale ziaristilor, — d-l ministru Văitoianu a hotărât controlarea acestor carnete.

Bancnote false de o sută Lei în Timișoara. În ultimul timp s'au pus în circulație pe piața Timișoarei mai multe bancnote false de câte o sută Lei. Autoritățile atrag atențiunea publicului asupra acestui fapt, invitându-l a face imediat denunț, în cazuri suspecte.

A murit I. Muschong. „Voința Banatului“ ne aduce știrea că Joi, a murit în Lugoj pe neașteptate, — în urma unui acces de inimă — în etatea de 54 ani d. Iacob Muschong cel mai bogat om din Banat. El a fost proprietarul Băilor Buziaș din județul Timiș. Intemeietorul a celor mai mari fabrici de țiglă și cărămidă din țară.

O aniversare fascistă la Roma. La Monterotondo în prezența mai multor miniștri, autorităților civile și militare, generalului Ricciotti Garibaldi, mai mulți deputați și o mulțime enormă, s'a pus piatra comemorativă amintind concentrarea „Cămășilor Negre“ la 28 Octombrie 1922. D. Mussolini a fost primit cu ovăși indescriptibile și a pronunțat o mică cuvântare invitând pe cei cari au depus jurământul să fie tot mai demni de mândra lor patrie.

43 de anarhiști au fost arestați la Roma. Poliția din Roma, având informații sigure că anarhiștii prepară o lovitură, a pătruns în localul unde se ținea o întrunire revoluționară antinațională și a arestat 43 de anarhiști. Individii au fost transportați la închisoarea Regina-Coeffi. Numeroase percheziții au fost făcute la domiciliul mai multor anarhiști.

Brevete de băuturi spirtoase. Prin noua lege a contribuțiilor directe ministerul de finanțe a aprobat, între alte dispozițiuni, și pe aceia de a nu se mai acorda cu începere dela Ianuarie 1924 nici un brevet de băuturi spirtoase decât numai invalizilor și văduvelor de războiu și pentru o zonă care să nu depășească distanța de una sută metri dela un local de debit la altul.

Groznică crimă din Strada Sf. Jeronim

O fată își ucide mama turnându-i în ceal, în loc de rum, sublimat corosiv.

În Strada Sf. Jeronim din localitate se vorbește despre o ucidere groznică.

În seara telefonându-se poliției despre un caz grav, aceasta împreună cu medicul polițienesc s'a transportat în Strada Jeronim la locuința văd. lui Francisc Szász unde a dat peste o crimă groznică:

Întrând comisarul de poliție împreună în medicul legist dr. Maior în casa sărăcăcioasă au văzut nu cu puțină consternație că pe pat zăcea cadavrul văduvei cu gura plină de spume din cari s'a putut constata fără îndoială că a fost victima unei crime.

Pe când medicul legist examina cadavrul, intră în casă fata mai mică a victimei care, când a văzut cadavrul mamei sale, a început a striga în spre sora sa Rozalia: „Tu ești ucigașul! Tu ne-ai ucis mama!“

Rozalia sa înspăimântat; n'a putut zice nici un cuvânt față de acuza groznică a sorei sale mai mici.

Apoi între lacrimi a povestit următoarele: „Mama a fost ieri la

înmormântare, — reîntorcându-se acasă pe la ora 5, — a spus că îi e frig să-i facem un ceal.

Sora mea Roza a făcut cealul și eu am văzut bine că mamei îi toarnă rom din o sticlă separată de cea din care ne-a dat nouă.

Mama a zis că ceaiul e rău, dar sora mea Roza punând în ceal, încă 2 bucăți de zahăr, a făcut-o de l-a băut. După câteva minute mamei i-a venit rău și a căzut pe pat.

Eu crezând că o să i fie bine, am voit să merg să târguesc ceva și având nevoie de 10-lei am voit să intru la mama să-i cer. Roza nu m'a lăsat să intru ci mi-a zis să cer la vreun vecin din curte.

Pe când m'am reîntors, mama era moartă.

În baza depunerii fetei mai mici, poliția a arestat pe Rozalia Szász, iar cadavrul de pe care s'a putut constata fără îndoială că e otrăvit cu sublimat corosiv, l-a transportat la morgă.

Fieca criminală, care neagă fapta, a fost trimisă azi la parchet.

ULTIMA ORA

Ședința Camerei din 26 Decembrie.

În ședința de ieri a Camerei deputatului *Sepelinski* a depus un proiect de lege în chestia stabilirii unei pensii pentru văduva decedatului ziarist Lupeanu.

D. deputat *Deleanu* cere ministrului industriei să aplice dispozițiuni legale față de societățile petrolifere și să interzică acestor societăți să concedieze din serviciul lor pe funcționarii români.

Deputatul *Lascu* comunică guvernului, că la frontiera româno-jugoslavă au avut loc ciocniri sângeroase.

Ministrul de finanțe *Vintilă Brătianu* cere, ca să nu se ia în discuție interpelările, ci să se treacă la dezbaterile bugetului, pentru că dezbaterile bugetului trebuie să se încheie până Joi.

În urma acesteia s'a trecut la discuția asupra bugetului. La discuție a luat cuvântul cel dintâi, deputatul liberal *Jianu* care își continuă discursul început ieri. Arată starea grea de pe urmă scumpetei în care zac profesioniștii liberi, precum și intelectuali.

D. *Virgil Madgearu*, respinge acuza, că el ar fi un rival sistematic al ministrului de finanțe. Dimpotrivă, el recunoaște calitățile distinctive ale ministrului de finanțe, însă constată, că, bugetul aflător acum în dezbateri este contrar cu promisiunea ministrului, că el va da un buget definitiv. Bugetul acesta este tot atât de provizoriu, cum au fost și cele anterioare.

Față de atitudinea greșită ce s'a format în chestia bonurilor de tezaur își menține constatarea de până acum, că România, cu ocazia consolidării bonurilor de tezaur, a pierdut sume importante și mai constată că, vasele mari românești nu îndrăznesc să plece în Italia, pentru că le amenință pesciculul de a fi sechestrate în contul datoriei Statului. Mai departe arată, că, ministrul de finanțe încontinuu promite ameliorarea valutei românești, față de aceasta valoarea banilor noștri se înfăuțește încontinuu și stumpetea crește din zi în zi. Pentru acoperirea necesităților statului ministrul a emis un miliard lei și inflațiunea aceasta continuă, astfel că ameliorarea valutei este imposibilă. Lipsa generală de

numerar din prezent se datorește relei tactici a Băncii Naționale, și împrejurarea aceasta provacă stagnarea producției.

Rador ora 4.

București După o informație a „Viitorului“, Generalul Averescu și-ar fi exprimat dorința de a fuziona cu țărăniștii. D-rul Lupu a refuzat acest proiect însă a declarat că este dispus să sprijinească o acțiune parlamentară comună a acestor două partide.

Planul acesta de colaborare al d-lui Dr. Lupu a iscat divergențe în sânul partidului țărănist.

Decanatul Baroului Adv. Oradea-Mare

No. 716/1823. bar. adv.

Convocare.

Din motivul că adunarea generală electivă fixată la 23 Dec. 1923. pentru alegerea de doi membri și doi supleanți în Comisiunea de examinare pentru avocați, a fost amânată din lipsa numărului de avocați necesar pentru luarea hotărârilor valabile, în baza art. 70 al. 2 și 3 din Regulamentul legii avocațiale se convoacă

noua adunare generală electivă

pe 30 Dec. 1923 ora 10 a. m. în palatul baroului, la care toți membrii corpului sunt invitați ca personal să vie la alegere în ziua și ora fixată.

Biroul alegerii se va forma până la ora 12 și de atunci se va începe votarea care va dura până la ora 5 p. m.

PROGRAMUL ADUNĂRII:

Alegerea alor doi membri și doi supleanți în Comisiunea de examinare pentru avocați.

Dat Oradea-Mare la 23 Dec. 1923.

Dr. Demetriu Kiss
decan.

Dr. Paul Ney
secretar.

Art. 61 din lege: Votul e obligatoriu. Lipsa nejustificată dela adunarea electivă dă loc la o amendă de una sută Lei în folosul Casei de pensie și ajutoare a corpului.

Mare târg de Crăciun

Decoruri de lemn, păpuși jucării și obiecte pentru cadouri. Geamantane de volaj, sticlărit, porce-fane, statuete, vase smălțuite de diferite feluri, cu prețuri reduse, se găsesc și se pot cumpăra dela

Magazinul Farkas

Strada Nicolae Jorga, No 5.

Un tacâm complet de 6 persoane în porcelan colorat lei, 95.— tacâm pentru cafea 221.—; ceașcă cu farfurie 14'50; Porcelane colorate pentru cafea și cealce 289; tacâmuri de fîngii mici 109; cobald pentru 6 persoane 375; tacâmuri de mîncare, articole de sticlă, obiecte de decor și ustensile, vase pentru mîncare și articole pentru aranjarea bucătăriei.

Magazinul FISCHER

Pasagiul „Vulturul”

are marfa cea mai bună

și mai ieftină

Se poate privi și în vitrină

- Ciorapi femești dela 18.— Lei
- Ciorapi femești flor „ 78.— „
- Ciorapi bărbătești „ 15.— „
- Ciorapi bărb. flor „ 45.— „
- Ciorapi Mouslin pentru fetițe „ 30.— „
- Ciorapi Patent pentru băieți „ dela 16.— „
- Ciorapi flor pentru băieți „ 33.— „
- Mănuși femești „ 30.— „
- Mănuși bărbătești „ 54.— „
- Mănuși p. copii „ 16.— „
- Ațe Clark și Lanz „ 13.— „
- Ațe Leul „ 15.— „
- Ațe Lanz de 1000 y. „ 40.— „
- Ațe Matt de 400 y. „ 11.— „
- Ațe pentru brodat. dela 13.— „
- Ațe pentru mașina de cusut de 1000 y. „ 14.— „

Nasturi, ațe de mătase pentru mașini și butoniere bum-bac pentru țesut precum și tot felul de lucruri mărunte se găsesc cu prețuri ieftine.

Croitorul ALEX. KOROM

confeccionază cele mai moderne costume bărbătești cu prețuri moderate. Pregătește costume și din stoffe aduse.

ORADEA-MARE, Strada Csengeri No. 14

Articole de modă bărbătești Svette, mănuși, ciorapi pentru dame și copii, mărunțișuri cu prețurile celea mai moderate la **MOLNAR** Bul. Regele Ferdinand No. 9

Aprovizionați Vă cu **Cărți, Reviste, Ziare, Jurnale de modă** dela biroul de ziare **„SIMPLON”** Oradea-Mare Pasagiul „Vulturul Negru”

CATALOG. Cu prețurile curente ale mai jos și după modele de modă de salzonului costumuri de bărbați raglane pardesiuri maniale de iarnă care satisfac pretențiile tuturor la **Iuliu Gergely** croitorie bărbătească Bulv. Regele Ferdinand No. 55

- 1 Sacco după măsură din stoffe jumătate lână neagră, sură, ori în alte culori L 1850—1980
- 2 Din material curat din lână în diferite culori sacco după măsură L 2200—2330
- 3 În culori de modă I-a material din lână sacco după măsură L 2780—2930
- 4 Din materiale de primul ordin din străinătate sacco după măsură L 3280—3500
- 5 Pardesiuri, raglane și mantale de iarnă dela 1750 Lei în sus
- 6 Din materialele cele mai fine și pe lângă prețuri cari se vor fixa la comandă să efectuează costume de ceremonie și alte specialități.

PROBAȚI ȘI NU VEȚI REGRETA dacă vă veți face îmbrăcămintea la CROITORIA BĂRBĂTEASCĂ

DAVID ȘI KOHN

din Str. Alexandri No. 4.

unde se execută confecționarea hainelor conform model celei mai nouă.

- Prețuri tarifale:
- Costum sacou 800 Lei
 - Pardesiu } 700 Lei
 - Raglan }
 - Ulster }
 - Palton de iarnă neted . . . 800 Lei
 - Palton „Hamilton” } . . . 900 Lei
 - „Lord” }
- Haine de seara executate frumos cu prețurile cele mai convenabile
- Nou. Ați cari până acum n'au mai fost.

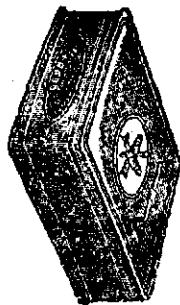

Toți intelectuali și elita Oradei-Mari frecventează numai

Cafeneaua „ELITE”

O orchestră clasică de primul ordin, defectează publicul.

La ASZODI în palatul Sas

Rumul de ceai se vinde și de aici înainte cu 26 Lei.

Prăvălia Mihail Aszodi magazin de cafea, ceai și bonboane de Triest se poate afla ușor din oricare cartier al orașului.

Către publicul consumator din Oradea-Mare și din provincie:

Stimată Doamnă! probați a cumpăra cafea prăjită cu 8 feluri de arome neintrecută la gust și la miros. Metodul de prăjire este secretul meu. Recomand cafea neprăjită kgr. 112 Lei.

La secția coloniadelor și dessertului. 1 kgr. salam fin 140 Lei.

S'a deschis vama poștei!

Vămuirea o mijlocește Biroul de vămuire

„ANCORA”

Au sosit

pești proaspeți de Dunăre

Primum Incontinuu noi cantități de pește proaspăt pentru sărbătorile Crăciunului și a Anului Nou. Cu această ocazie se dă un favor funcționarilor de stat, județeni, C. F. R., celor aparținători Direcțiunei P. T. T. din loc, precum și ofițerilor și subofițerilor din armata locală cari beneficiază de

10% reducere de prețuri

Vadász & London prăvălie de coloniate și delicat-se, ORADEA-MARE.

Compărați dela producători!

Industria Textilă de Lână

S. A.

Bulev. Regele Ferdinand No. 13

Depozitul tuturor produselor din fabrică. Vanzarea pe lângă prețuri de fabrică riguros fixate.

Telefon 16-63 Telegram: FONAL

Toți cei cari vreau să petreacă clipe plăcute să meargă la varieteul

„Parisien Grill”

Programe alese, băuturile cele mai bune și tot confortul.

TELEFON 3-98

PRODUS ELE FABRICEI DE BERBE **CZELL** DIN CLUJ

Berea nutritivă „Hercules” și Berea deschisă „Monoștor”

Din cauza calităților lor neintrecute sunt Măreile Conducătoare

Cine dorește să bea bere bună să ceară pretutindeni numai pe acestea.

Lloyd 1749.—7.

Depou principal **„ORIENT”** S. A. pentru Industrie și Comerț la Oradea-Mare Str. Gilányi, 5—7. Telefon 3-98.

TELEFON 3-98

EMERIC CZILLER ORADEA-MARE

CEL MAI MARE MAGAZIN DIN TRANSILVANIA

Telefon Interurban 4-29.

VÂNZARE EN GROS ȘI EN DETAILI

În durată târgului de Crăciun se pun sub vânzare în toate secțiile magazinului meu, cu prețuri reduse:

Pânzetur, albituri și haine de pat. Covoare, perdele, transparente și linoleuri. Stoffe de modă pentru costume și paltoane. Velure, mătăsuri, căptușeli. Articole de mode pentru domni și dame. Pălării bărbătești, cravate și tricouri à-la dr Jäger. — Articole țighețate, mănuși și ciorapi.

Serviceu prompt, completant!